Het Straatsburgse landschap herverkaveld

Posted on 15 april 2019 by Lucas Hartong

Hoe gaan al die populisten, nationalisten, eurosceptici en andere nieuw- en oudlichters straks met elkaar om in het Europees parlement? Doen ze er toe of zijn ze veel te verdeeld? En werken Baudet en Wilders daar nou samen, of niet?

Voor zover u het nog niet wist: de Europese verkiezingen komen eraan. Voor wie zoals ondergetekende de Europese politiek dagelijks volgt is het al redelijk onnavolgbaar wat de Nederlandse leden in het Europees Parlement doen, dus ik neem het u niet kwalijk als u daarop een niet geheel heldere kijk hebt. Vraag de gemiddelde kiezer waarover het gaat in het EP of wat men eraan heeft dan wordt het doorgaans erg stil.
Afijn, die verkiezingen voor het Europees Parlement dus. Ik heb er zelf een tijdje deel van uitgemaakt en kan u uit ruime persoonlijke ervaring vertellen dat het best wel ergens over gaat daar in Brussel en Straatsburg, maar dat dat ook heel goed zonder een EP zou kunnen en – als we het er toch zo over hebben – zonder een compleet opgetuigde EU met al haar toeters en bellen.

Deze verkiezingen zijn helaas zeer relevant. Er worden in de Europese Unie namelijk wetten gemaakt die goedgekeurd moeten worden door het Europees Parlement, als medewetgever op diverse terreinen. Die wetten hebben rechtskracht in ons land. Europese wetten gaan namelijk boven nationale wetgeving. Zo bepaalt u door uw stem hoe ons land er binnenkort uitziet.
Helaas overheerst op velerlei dossiers bepaald niet het gezonde verstand. De wetgeving in Europa is doorgaans een brij aan technocratisch gebrabbel tot op de details. Over elk punt en iedere komma wordt uitgebreid vergaderd en daarom duren de commissiebijeenkomsten doorgaans uren. Dat is beleid. Als de politici moe zijn wordt gestemd. Dat moet snel, want de langverwachte maaltijd wacht.

De Britten doen toch mee

Wat gaan deze verkiezingen ons brengen? Welnu, u hoeft mij niet als profeet te beschouwen om te kunnen voorspellen dat het Forum voor Democratie een grote

slag gaat slaan. Met de huidige peilingen en het recente resultaat van de Statenverkiezingen in het achterhoofd moet een zetelaantal van 4 à 5 haalbaar worden geacht. Vooral de PVV en VVD zullen daaronder lijden en zetels inleveren. Het CDA, SP en D66 zullen naar verwachting ook minimaal een zetel inleveren. De Partij voor de Dieren en PvdA zullen er wellicht 1 bij krijgen.
Nu de Brexit voorlopig nog niet doorgaat, zal de leider van UKIP, Nigel Farage, aan de verkiezingen deelnemen met een gloednieuwe Brexit Party en naar verwachting een groot aantal EP-zetels in de wacht slepen. Veel voormalige stemmers op de Conservatives zijn het politieke gekonkel in het Britse Lagerhuis namelijk zat en zullen uitwijken naar de partij van Farage.

Nigel Farage

Dat brengt ons tot de interessante vraag wat er gaat gebeuren ná die EP verkiezingen qua fractievorming. Die vraag is wat lastiger te beantwoorden, omdat de heren en dames politici doorgaans hun kaarten lang aan de borst houden om de kansen op een succesvol formatieproces zo lang mogelijk open te houden.
Daarom verbaast het enigszins dat Forum voor Democratie zich nu reeds heeft vastgelegd op toetreding tot de conservatieve ECR fractie in het Parlement. Deze fractie, waarvan ook ChristenUnie en SGP deel uitmaken, staat bepaald niet bekend om haar eurokritische houding en onderscheidt zich in het parlementaire werk ook bepaald niet door vuurwerk. Men stemt doorgaans braaf in met alle voorstellen en wetten die worden ingediend.

Verdeeldheid alom

De enige fractie in het EP die de afgelopen jaren daadwerkelijk nogal eens van zich liet horen op anti-EU gebied was de EFDD, waarin Farage één van de vooraanstaande rollen speelt. Ook de Italiaanse Vijfsterrenbeweging is er lid van, evenals Alternative für Deutschland.
Daarnaast functioneert de ENF fractie waarin onder andere de PVV, de Oostenrijkse FPO, de Italiaanse Lega en het Front National (nu Rassemblement National) zitting hebben. Die ENF fractie is intern nogal verdeeld, omdat de nationale belangen regelmatig onderling botsen met die van de andere leden. FN zal bijvoorbeeld de Franse vissers steunen, die met name de Nederlandse (puls)visserij te vuur en te zwaard bestrijden.

Matteo Salvini

Het is zeker niet ondenkbeeldig dat er na de komende verkiezingen een stevige politieke herverkaveling komt. Zo wil de Italiaan Salvini een nieuwe groep vormen van 'populisten' en 'nationalisten'. 'Wij werken aan een grote partij voor het nieuwe Europa' riep hij tijdens een congres in Milaan. Voor die nieuwe EP fractie, die de naam 'European Alliance of Peoples and Nations' gaat krijgen, zingen namen rond als die van de Hongaarse premier Orban, Marine Le Pen en vertegenwoordigers van de FPO en AfD, maar ook die van de PVV.
Hoewel Salvini in eigen land enorm populair is en zelfs samen met Marine Le Pen op de Franse verkiezingsposters staat, reisde zij opmerkelijk genoeg niet af naar Salvini's conferentie in Milaan. De AfD, Finns Party en Deense Volkspartij waren er wel, Orban niet. Hoewel zijn partij als lid van de christendemocratische EPP fractie is geschorst houdt hij de mogelijkheid van toetreding tot een Salvini-blok wel open. Hij wil 'doen wat het beste is voor Hongarije'. Na de verkiezingen.
In 2018 was Geert Wilders nog in Nice op een 'populistisch' congres, maar niet in Milaan. Zijn rol in het politieke speelveld lijkt tanende. Terwijl de populisten in Frankrijk en Italië goed scoren en geestverwanten in Hongarije, Polen en ook Engeland stevig profiteren van de anti-EU stemming komt de PVV straks wellicht met een magere 2 zetels terug in het EP. Niet echt een basis voor stevige onderhandelingen.
Het lijken kleine details, maar ze geven aan hoe moeizaam de samenwerking verloopt tussen de nationaal-populistische partijen. Vergeet daarbij bepaald niet de grote ego's van partijleiders die bij dit alles betrokken zijn en allemaal een vooraanstaande rol willen spelen. Gezamenlijk zouden al die partijen in principe een substantiële fractie in het EP kunnen vormen, waar andere blokken niet meer omheen kunnen; zo'n 90 zetels in totaal. Als het al zou lukken om zo'n fractie na de verkiezingen te vormen dan zal het inhoudelijk echter als los zand aan elkaar hangen. Meer een pragmatisch dan een politiek blok. Dat is de afgelopen jaren in de dagelijkse praktijk ook zo gebleken.

Eppink, Salvini, Orbán

Een mogelijkheid die wél zeer realistisch is, is dat al die partijen na de verkiezingen verspreid over verschillende fracties in het EP blijven functioneren, maar elkaar op belangrijke dossiers meteen weten te vinden. Een Derk Jan Eppink (FvD) in de conservatieve fractie, een Orban in de EPP, Salvini in zijn nieuwe fractie en – vooruit – Le Pen in het EFN; een netwerk aan redelijk gelijkgestemden. Dan komen er

allerlei handtekeningen namens meerdere Europese fracties onder de voorstellen en amendementen te staan en dat zet zoden aan de dijk.

Voorspelbaar is op dit moment in ieder geval wel wie de winnende 'Spitzenkandidaat' gaat worden; de kandidaat voor het voorzitterschap van de Europese Commissie. Het zal ongetwijfeld Manfred Weber van de christendemocraten worden. Hij is opvallend genoeg afkomstig uit de CSU, de rechtse Duitse zusterpartij van de CDU. Laat dat nu net de partij zijn waarmee Orban het prima kan vinden. Het zal één van de redenen zijn waarom hij vooralsnog een afwachtende houding richting Salvini inneemt.
Frans Timmermans gaat bij verre na niet voldoende stemmen trekken, om over kandidaten van de GroenLinksen en Liberalen maar te zwijgen. En onze premier Rutte? Er schijnt eind dit jaar een vacature bij de Europese Raad van regeringsleiders te komen.